

Kam pienākas trūcīgā un maznodrošinātā statuss

Pašvaldība un valsts palīdz, ja nav nekādu ienākumu vai arī tie ir nelieli

Līdz ar dzīves dārdzības pieaugumu daudziem arvien grūtāk kļūst sabalansēt ienākumus un izdevumus, līdz ar to daļa cilvēku var nonākt trūcīgo un maznodrošināto skaitā. Kā tiek piešķirts trūcīgā un maznodrošinātā statuss, kam tas pienākas, kādi ir nosacījumi, kādus valsts un pašvaldības pabalstus cilvēki var saņemt — par to stāsta Aizkraukles novada Sociālā dienesta vadītājs Edvarts Pāvulēns.

GUNA MIKASENOKA

Kritēriji statusam visā valstī vienādi

— Kāda ir ienākumu summa, kuru nedrīkst pārsniegt, lai cilvēks varētu saņemt trūcīgā vai maznodrošinātā statusu?

— Aizkraukles novadā, tieši tāpat kā citos novados, trūcīgas un maznodrošinātas personas statuss tiek noteikts atbilstoši Ministru kabineta 2020. gada 17. decembra noteikumiem Nr. 809 "Noteikumi par mājāsaimniecības materiālās situācijas izvērtēšanu un sociālās palīdzības saņemšanu". Trūcīgās personas/mājāsaimniecības noteikšanai kritēriji visā valstī ir vienādi — ja mājāsaimniecībā pirmās vai vienīgās personas ienākumi nav lielāki par 272 eiro mēnesī, bet pārējām personām — par 190 eiro mēnesī katram ģimenes loceklim, tad var pretendēt uz trūcīgā statusu. Ja mājāsaimniecībā dzīvo vairāki cilvēki, tad visi ienākumi jāskaita kopā. Piemēram, ja vienā mājāsaimniecībā dzīvo viens cilvēks, tad viņa ienākumi nedrīkst būt lielāki par 272 eiro mēnesī, bet, ja dzīvo viņš, māte un pilngadīgs dēls, tad viņu kopējie ienākumi nedrīkst pārsniegt 652 eiro mēnesī (272+190+190). Savukārt maznodrošināto ienākumu griesus nosaka pašvaldības. Aizkraukles novadā tie nedrīkst būt lielāki par 327 eiro pirmajai vai vienīgajai personai un 229 eiro pārējām personām. Piemēram, ja ģimenē ir tēvs, māte un pilngadīga meita, tad kopējie ienākumi nedrīkst pārsniegt 785 eiro (327+229+229).

Jāraksta iesniegums

— Kādi dokumenti jāiesniedz, lai saņemtu statusu?

— Lai piešķirtu statusu un varētu saņemt sociālās palīdzības pabalstu, sociālajam darbiniekam jāizvērtē mājāsaimniecības materiālā situācija — ienākumi un īpašumi, jā-sagatavo iztikas līdzekļu deklarācija, iekļaujot tajā ienākumus par pilniem trim kalendāra mēnešiem, kā arī neregulāra rakstura ienākumus par

JA MĀJSAIMNIECĪBĀ pirmās vai vienīgās personas ienākumi nav lielāki par 272 eiro mēnesī, bet pārējām personām — par 190 eiro mēnesī katram ģimenes loceklim, tad var pretendēt trūcīgās personas statusam.

pilniem pēdējiem 12 mēnešiem. Personai sociālajā dienestā jāiesniedz vairāki dokumenti. Pirmām kārtām jāraksta iesniegums, kuru parakstījušas visas mājāsaimniecības pilngadīgās personas.

— **Kādēļ nepietiek tikai ar iesniedzēja parakstu?**

— Paraksti apliecina, ka ģimenes locekļi pilnvaro iesniedzēju veikt nepieciešamās darbības mājāsaimniecības materiālās situācijas izvērtēšanai un Sociālajam dienestam dod tiesības pārbaudīt sniegto informāciju, veikt personas datu apstrādi. Varbūt kāds no ģimenes locekļiem nemaz nevēlas, lai tiktu apstrādāti viņa personas dati un tiktu izvērtēta viņa materiālā situācija.

Jāizdrukā kontu pārskati

— Kādi dokumenti vēl jāiesniedz?

— Sociālais darbinieks iesnieguma iesniedzējam paskaidro, kādi ienākumus apliecinošie dokumenti papildus ir jāiesniedz, un tas ir atkarīgs no situācijas — piemēram, vai mājāsaimniecībā esošās personas strādā, nestrādā, mācās, ir bērna kopšanas atvaļinājumā vai veic saimniecisko darbību, bet varbūt ir pašnodarbinātas personas. Atbilstoši tam tiek iesniegti mājāsaimniecības ienākumus apliecinošie dokumenti. Ja mājāsaimniecībai ir kredītiestāžu vai pasta norēķinu sistēmas konti, in-

formāciju par mājāsaimniecības ienākumu esamību vai neesamību personas apliecina, iesniedzot kontu pārskatus.

— **Par cik ilgu periodu jāizdrukā visu ieņēmumu un izdevumu pārskats?**

— Par pilniem pēdējiem trim kalendāra mēnešiem. Ja personas konta izdrukā ir redzams algas apmērs, netiek pieprasīts iesniegt papildu izziņas no darba devēja.

— **Ja klients katru dienu pa mazuļiem iepērkas ar bankas karti, tad jau būs izdrukā "palagi".**

— Klienti pie mums vērsas ar šādām garām izdrukām, taču, ja ienākumi ir ļoti mazi un cilvēki lielākoties norēķinās ar skaidru naudu, tad izdrukas ir īsas.

— **Vai var iegūt statusu, ja, piemēram, pēdējo triju mēnešu ienākumi pārsniedz pieļaujamo summu, taču cilvēki pēkšņi zaudējuši darbu, dzīvo no rokas mutē un visu iztērējuši?**

— Tad Sociālajā dienestā mēnesi pēc darba zaudēšanas jāiesniedz izdrukā, apliecinot, ka vairs nav nekādu ienākumu. Personai neatkarīgi no tā, ka darbs ir zaudēts, ir jāiesniedz izdrukā no bankas konta par visiem ieņēmumiem un izdevumiem. Izdrukā var izdrukāt klients pats, nepieciešamības gadījumā to var izdarīt arī Sociālajā dienestā, par to iepriekš vienojoties ar sociālo darbinieku.

— **Vai var pretendēt uz statusu, ja kontā ir uzkrājumi nebaltai dienai?**

— Nē, tad nevar, to varēs darīt tikai pēc uzkrājumu iztērēšanas.

— **Kāda informācija tiek iekļauta iztikas līdzekļu deklarācijā?**

— Tajā tiek iekļauta informācija par visu mājāsaimniecības locekļu naudas līdzekļu uzkrājumiem, nekustamo īpašumu, transportlīdzekļiem. Tādēļ ir nepieciešami visu mājāsaimniecībā esošo personu kredītiestāžu vai pasta norēķinu sistēmas kontu pārskati par pilniem pēdējiem trim kalendāra mēnešiem.

Īpašumā ne vairāk kā viens, divi auto

— Ja ģimenei ir automašīna vai pat divas, lai tēvs un māte varētu katrs ar savu braukt uz darbu, taču darbu abi pēkšņi zaudējuši, vai tad var pretendēt uz trūcīgā vai maznodrošinātā statusu?

— Mājāsaimniecībai var būt viens nekustamais īpašums, zemes īpašums, kas kopumā nepārsniedz piecus hektārus, un saimniecības ēkas, kas uz tā atrodas. Var būt sociālajai funkcionēšanai nepieciešamie transportlīdzekļi, bet ne vairāk kā viena vieglā automašīna mājāsaimniecībā un, ja mājāsaimniecībā ir bērni, ne vairāk kā divi transportlīdzekļi.

→ 7. lpp.

Aizkraukles novada pašvaldībā ir šādi pamata sociālās palīdzības pabalsti:

- ♦ **Garantētā minimālā ienākuma (GMI) pabalsts** ir materiāls atbalsts naudas izteiksmē minimālo ikdienas izdevumu apmaksai tiem, kam nav nekādu ienākumu vai arī tie ir niecīgi. Ja cilvēks dzīvo viens, GMI sliekšnis ir 109 eiro. Tas nozīmē, ja nav nekādu ienākumu, cilvēks saņem 109 eiro mēnesī. Ja viņa ienākumi, piemēram, ir 50 eiro mēnesī, tad cilvēks no pašvaldības saņems vēl 59 eiro — tiek rēķināta GMI un ienākumu starpība (109 – 50 = 59 eiro).
- ♦ Ja vienā mājāsaimniecībā ir divas vai vairākas personas, tad pirmajai personai GMI sliekšnis ir 109 eiro, bet katrai nākamajai personai — 76 eiro. Piemēram, ja divām personām nav nekādu ienākumu, tās kopā saņems 185 eiro mēnesī. Ja viens strādā un saņem, piemēram, 70 eiro mēnesī, tad abas kopā varēs saņemt 115 eiro lielu GMI pabalstu (185 – 70 = 115).
- ♦ Pabalstu piešķir uz trim kalendāra mēnešiem gadījumos, ja personu ienākumi ir mazāki par 109 eiro (pirmajai un vienīgajai personai mājāsaimniecībā) un 76 eiro pārējām personām.
- ♦ Beidzoties termiņam, uz kuru piešķirti un izmaksāti pabalsti, personai saglabājas tiesības turpināt saņemt sociālās palīdzības pabalstus, ja tā kvalificējas nākamajam periodam.
- ♦ **Mājokļa pabalsts** ir paredzēts dzīvojamās telpas īres un/vai apsaimniekošanas maksas un/ vai maksas par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvojamās telpas lietošanu, segšanai. Tā apmēru aprēķina pēc valstī noteiktas vienotas formulas — kā starpību starp garantētā minimālā ienākuma (GMI) sliekšņu summu mājāsaimniecībai un faktiskajiem izdevumiem par mājokli, nepārsniedzot noteiktos normatīvus, un mājāsaimniecības kopējiem ienākumiem. Mājokļa pabalsta aprēķināšana katrai mājāsaimniecībai ir unikāls process un izmaksājamas summas ir atkarīgas gan no dzīvojamās platības, no noteiktajiem normatīviem, mājāsaimniecības ienākumiem un izdevumiem. Sociālais dienests 70% gadījumu pabalstu pārskaita pakalpojuma sniedzējam.